

42. Lévai: *Szürke könyv magyar zsidók megmentéséről*. Officina, Bp., é. n. 108. o. Lásd még a 6. függelékét.

43. Lévai, *Zsidósors Magyarországon*, 148., 418. o. Bővebben lásd Schweitzer József: *A pécsi izraelita hitközség története*. A Magyar Izraeliták Országos Képviselete, Bp., 1966. Lásd még Schweitzer József: „A pécsi hitközség a deportáció és a felszabadulás időszakában.” In: *Új Élet naptár 1960–1961*. 5720/5721 A Magyar Izraeliták Országos Képviselete, Bp., 1960, 71–74. o. Lásd még *Mementó, i. m.*, 52–53. o. és *Pinkas ha'kehilot*, 432–435. o. Lásd még *Dokumentumok a zsidóság üldöztetésének történetéhez. Iratok a Baranya megyei levéltárból*. Magyar Auschwitz Alapítvány, Bp., 1944.

44. Sárvárnak 1941-ben 780 zsidója volt, akik a város lakosságának 6,7%-át tették ki. *Pinkas ha'kehilot*, 522–523. o.

45. Sárvár és a Sárvári járás településeinek zsidó vállalatait a MOL 100–101. tegercse sorolja fel.

46. A szerint a jelentés szerint, amelyet Sárvári járás főszolgabírája küldött a megyei alispánnak 1944. július 1-jén, a németek a sárvári zsidók számát 6100-ban állapították meg. *Uo.*, 95. tegercs.

47. Löwinger Albert személyes közlése. Lásd még Lévai, *Zsidósors Magyarországon*, 418–419. o., valamint Baaer Adolf személyes beszámolója, YIVO 771/3531. További részleteket és a sárvári zsidó mártírok névsorát lásd *A vasi zsidók*, 65–70., 150–154. o.

48. Miután a zsidó „politikai” foglyokat július 4-én deportálták, a sárvári kisegítő toloncház parancsnoka értesítéseket küldött a budapesti rendőr-főkapitányságnak „a németeknek átadott” egyénekről. Az egyik ilyen értesítés szerint, melynek dátuma július 14., Schrey Mária Agnes 2 évet és Steiner Judit 7 évet „átadták a német hadsegregnek németországi munkára”. Hasonló értesítésekre példákat lásd *Vádirat*, 3:178–186. o. Lásd még a 6. függelékét.

49. Friedrich Born: *Bericht an das Internationale Komitee vom Roten Kreuz in Genf*. Genf, 1945. június, 28. o. Born jelentése az akció napjaként augusztus 5-ét jelöli meg. Lásd még *Notiz über die Situation der Juden in Ungarn*, a Nemzetközi Vöröskereszt 1944. november 14-i keltezésű dokumentuma, megtalálható: a jeruzsálemi Yad Vashem Levéltárban, M-20/47. jelzet alatt.

50. Szita Szabolcs: „A sárvári internálótábor 1944. évi történetéhez.” *Vasi Szemle*, 1989. 4. sz., 563–569. o. Lásd továbbá Söptei István: „Internálótábor a Rába partján.” *Uo.*, 1988. 3. sz., 377–400. o.

51. 1944 második felében Sopron vármegye főispánja bizonyos Várpalotás, alispánja Somssich Béla volt. Lásd egyebek között MOL, 135. tegercs.

52. Sopronnak 1941-ben 1861 fős zsidó lakossága volt, amely a város összlakosságának 4,4%-át tette ki. 1946-ra a közösség létszáma 274 főre, azaz 0,6%-ra csökkent. A környező falusi településekről való beköltözések eredményeként a közösség állandóan nőtt, és 1949-re a neológ gyülekezetnek 284 tagja volt, az ortodoxnak pedig 124. Az előbbit dr. Hollós Richárd, az utóbbit Léderer Sándor vezette. Az 1950-es évek végére a hitközség létszáma erősen megcsappant, de továbbra is működött dr. Hollós vezetése alatt. *Zsidó Világkongresszus*, 4. sz. (1947. április 15.), 2–3. o.; 13–14. sz. (1949. május) 20., 24., 25. o.; *Új Élet*, 1958. március 15., 1958. július 7. A zár alá vett soproni zsidó kereskedelmi és iparvállalatok listáit lásd a MOL, 90. és 129. tegercsén.

53. Lévai, *Zsidósors Magyarországon*, 418. o. Lásd még Raab Márton: *Sopron megye zsidóságának múltjából és jelenéből*. Szerzői kiadás, Sopron, 1955. december, 29. o. Lásd még Sós Endre: *Zsidók a magyar városokban*. Libanon Kiadás, Bp., é. n., 153–